

Eksamen i Norsk hovedmål

Oppgave 1

- a) Hovedinnholdet i teksten er å informere om den nye AR-appen "Oslo Spex" som gir et innblikk av Henrik Ibsen på en byvandring i Oslo. Teksten forteller om hvordan appen brukes ved at man ulike steder i Oslo kan finne en fullskala animasjon av Ibsen ved steder som hadde tilknytning til livet hennes.
- b) Denne appen er utviklet på grunn av Ibsens viktige rolle i norsk historie og muligheten til å lære mer om det. Henrik Ibsen er en berømt norsk dramatiker og "realismens far", som levde for mer enn 100 år siden. Han hadde et spesielt forhold til Christiania og det er dermed mye historie å finne. Vanligvis når man utforsker nye steder har man med seg smarttelefonen, og med AR-teknologien kan man samhandle med Oslo, Ibsen og byens historier på en helt ny måte.
- c) Utviklerne av appen "Oslo Spex" har brukt flere ulike metoder for å gjøre Ibsen så virkelighetsnær som mulig. Appen er utviklet av VisitOSLO, det norske teknologiselskapet Haptiq AS og Det norske Ibsenkompaniet. Han som stiftet Det Norske Ibsenkompaniet, Kåre Conradi, sier blant annet at det har vært viktig for dem å få Ibsens utseende og væremåte så likt som han faktisk var. Han sier, "Ibsen er blitt beskrevet av andre som alt fra lun, varm og morsom til hard, kald og distansert med et sylskarpt blikk. Hans særegne trekk ligger i detaljene." Når det verken finnes lydopptak eller filmklipp av Ibsen, har de hentet inspirasjon fra fotografier, tegninger, malerier og det som er blitt sagt og skrevet om han. De har også brukt biografier og brev for å gjøre karakteren til Ibsen så virkelighetsnær som mulig.

Oppgave 2 - Alternativ b

Si din mening!

I Norge har vi ytringsfrihet og lov til å uttrykke sin mening. Det er jeg veldig glad for. At jeg som ung kan være med å si det jeg mener, og være med å påvirke. Det er mange som ikke har samme mulighet andre steder i verden, men hvilke muligheter er det jeg som ung har, for å uttrykke meningen min? Og hvordan kan ytringer påvirke hverdagen til oss unge?

Mesteparten av tiden min bruker jeg blant folk på skolen, fritidsaktiviteter eller hjemme. Her har jeg gode muligheter til både å si min mening, og å være med å påvirke. Når mamma spør, "Hva vil du ha til middag?" eller når læreren spør hvordan vi ønsker å jobbe med en tekst, har jeg mulighet til å si. "Kan vi ha vi taco?" eller "Kan ikke vi lese sammen to og to?". Da får jeg sagt det jeg mener, og kanskje fordi jeg sa hva jeg ville, kan jeg påvirke ved at det faktisk blir taco til middag. Jeg mener det er utrolig viktig å si det man mener, men det er ikke bare i virkeligheten at man kan si det man mener. Det er nemlig en annen plattform unge bruker veldig mye tid på.

Sosiale medier har de siste tiårene blitt en stor del av livet til mennesker, og spesielt for unge. Hver dag bruker flere unge opptil timer på blant annet TikTok, Snapchat og Instagram. Der florerer det av meninger for og mot ufattelig mange ting. Meninger om hvilke klær som er kule og hvilke godteri som er godt, til meninger om abort, innvandring og politiske meninger. Det er meninger du er enig med og uenig med, og det er utrolig mange muligheter for å si det du mener. Men er det alltid lurt å si det du mener på sosiale medier? På sosiale medier er det mange folk som er gode og behandler folk med respekt, mens det også er noen som er der for å provosere og skape dårlig stemning. Dersom man sier sin mening, og de som er der for å provosere og skape dårlig stemning "angriper" meningen din og skriver stygge ting om meningen din, kan det virke skummelt og mer usikkert neste gang. Kanskje den dårlige opplevelsen stopper deg fra å si hva du mener neste gang? Men skal det

stoppe deg fra å si det du mener? Mister du ikke også muligheten til å være med å påvirke da?

Det er mange steder man kan være med å uttrykke meningen sin, som på skolen, fritidsaktiviteter, hjemme eller på sosiale medier, og det å ytre meningene sine kan være med på å påvirke hverdagen. Jeg tror at det å si det man mener, og å være med å påvirke kan komme med både positive og negative opplevelser. Positive opplevelser kommer av at man får en god reaksjon på når man sier meningen sin. Den blir tatt imot, lyttet til og respektert. Kanskje det at du kom med forslag til hvor du ville reise på ferie gjorde at mor og far tok det med å vurderte det? Selv om det ikke ble den turen til slutt. Når man sier meningen sin gir det også rom for å reflektere sammen, komme med tanker og snakke om hvorfor man mener det eller har lyst til det, men jeg mener også de kan være en negativ eller litt mer skremmende side ved når man skal si meningen sin.

I klasserommet når den eldre og litt skumle læreren kommer med en mening du egentlig er uenig med, men ikke tørr å si noe fordi du er redd for at læreren ikke skal ta meningen i mot på en god måte, eller når du sier en mening som ikke er så populær på sosiale medier og du frykter at det skal "hagle" hat mot deg. Samtidig mener jeg at man ikke må la frykten stoppe deg. I verden er det rundt åtte milliarder mennesker, og om 20 av dem har en annen mening enn deg har det ingenting å si. Din mening er god nok til å bli hørt. Ikke la frykten for hva andre vil tenke, stoppe deg.

Som nordmenn har vi ytringsfrihet og vi kan si det vi mener. På skolen, fritidsaktiviteter, hjemme eller på sosiale medier er det mange muligheter til å si det man mener. Da kan man være med å påvirke hva man ønsker og tenker. Hva du vil ha til middag eller få andre til å tenke fordi du sa din mening om for eksempel innvandring. Ikke la frykten for hva andre tenker stoppe deg ifra å si det du mener. Si din mening!

Oppgave 3

Annika Momrak er en norsk kjendis kjent fra 4ETG og som programleder for P3 Gull, Norske Beefer og Vettskremt. Hun er vokst opp i Bø i Telemark, men har aldri snakket dialekten. Hun har hatt en mor som er innflytter og en far som er fra Bø. Selv har hun aldri snakket Bø dialekten, bøhering. I løpet av oppveksten var det ikke kult å snakke dialekten, og det var ikke før hun flyttet til Oslo og merket at hun snakket veldig likt dem, at hun begynte å føle på et behov for å vise hvor hun var fra. Annika sier, «Det ligger veldig mye identitet i dialekt, og jeg har lyst til å vise at jeg er fra en liten bygd med hardingfele, telemarksbunad og folkemusikk.» Hun har nå startet et prosjekt for å lære seg Bøhering, og merker at flere unge også engasjerer seg.

Selv om dialekter er en viktig del av språkhistorien i Norge endrer språk og dialekter seg hele tiden. Det er til og med noen som mener at om kanskje 100 år har vi ikke lenger dialekter i Norge. Mangfoldet av dialekter vi har i Norge er noe hvertfall jeg er stolt over, så hvordan kan det være seg sånn at noen tror at vi en gang kanskje ikke har dialekter i det norske språk? Hva er det som er med på å endre det språklige mangfoldet?

Det norske språket og dialektene har endret mye gjennom historien. Det har blitt påvirket av union med Danmark og Sverige, Hansiatene (tyskere) i Bergen, og i dag er det norske språket utsatt og påvirket av det engelske språket (anglifiering). Plattformen som sosiale medier, spill eller nettsteder på engelsk er med på å forandre språket, hvertfall hos de unge. Jeg tror det kan være viktig å være oppmerksom på hvordan man lar andre språk påvirke det norske språket og ikke minst den norske identiteten som hører med.

En annen av grunnen som kan være med på å endre det språklige mangfoldet i Norge er som også er nevnt i teksten, "Selv om hun hadde familie og venner rundt seg som snakket dialekten, var det ikke kult å snakke det på skolen." Spesielt i ungdomsårene når man bryr seg om hva alle tenker om deg, og når du snakker dialekt som ikke alltid sees på som det kuleste, er det lett å bestemme seg for å legge om. Men hvorfor skal andre bestemme hva som skal være kult? Kan vi ikke

gjøre dialekt til noe kult igjen? Dialekter er noe som er viktig for den norske identiteten, og jeg synes det er veldig bra når kjendiser som Annika Momrak kan stå opp som et forbilde for dialekten sin.

Kilder:

Det norske Ibsenskompaniet (2020). "Henrik Ibsen is back in the streets of Oslo". Hentet 16.desember 2024 fra

<https://www.norwegianibsencompany.com/henrik-ibsen-back-on-the-streets-of-oslo/>

Imislund, Helene og Magnesen, Kristine (2024). "Yttringsfrihet". Hentet 21.mai 2025 fra

<https://lille.snl.no/ytringsfrihet>

Neteland, Randi og Opshal, Kari (2025). "Dialekt". Hentet 21.mai 2025 fra

<https://snl.no/dialekt>

Slåen, Åshild (2024). "Annika Momrak kjem frå Bø i Telemark - no vil ho lære seg dialekta".

Hentet 16.desember 2024 fra

<https://framtida.no/2024/09/21/annika-momrak-kjem-fra-bo-i-telemark-bo-vil-ho-laere-seg-dialekta>

Oppgave 1

- a) Håpet i teksten "Om å ha håp" blir beskrive sånn at me kan gi håp til andre menneska, om å klara måla sine i livet, for alle kan gjera det dei vil, så lenge dei får hjelp av andre.
- b) Det som "hele stua full av sommer" betyr, er at dei planta ein syrinkvist inne i huset. Syrinkvasten såg død ut når dei planta den, men ein dag hadde den fylt heile stua og fekk heile den til å sjå ut som sommar. Sånn som dengang, då syrinkvasten blomstra, men i stadenfor ute i naturen var den no i stua.
- c) Begge tekstane er veldig fine, begge blir skriva i fri form og har ei oppbygging som gjer at slutten blir fin. Temaet i teksten "Om å ha håp" er å ha håp om å klare det vi ønskjer. "Vi treng handa som blir strekt fram og orda som vekker draumar" dette er eit eksempel som forklarar kva menneskar treng for å kjem fram i livet, dei treng hjelp og det er det mennesker må gjera, dei må hjelpa dei som treng det. Temaet i teksten "Syrin" er om å aldri gje opp når vi er nede. "Men så idag, du verden - hele stua full av sommer, svimlende" dette er eit eksempel som kan forklara at korleis livet kan forandra seg på berre ein dag. Korleis det kan gå frå å vera dårleg til å bli mykje betre på berre ein dag.

Oppgave 2 - Alternativ B

Det som gjorda verda fantastisk

"Hei, mitt namn er Jonas. Eg har jobba med å utvikla denne oppfinnelsen i snart 2 år. Den er no endeleg ferdig og klar til å prøva". "Datoen er 7. Juni 2027, eg har utvikla ein maskin som skal forandra verda, eg kallar den "help", denne maskinen her skal hjelpe alle mennesker om å gjere vanlege ting mykje enklare. Dette er nemleg ein ryddemaskin. Eg har gjort ein elektrisk støvsugar til ein rydde maskin. Denne maskinen vasker, rydder og støvsuger huset. Dette her er ein ganske bra maskin fordi den gjer sånn at du ikkje treng å betala for hushjelp hos din gamle bestemor, eller at du treng å stressa deg ut med å vaska heime. Eg tenkjer at sjølv om det er

mykje arbeid med maskina, så skal den ikkje vere så særleg dyr, og den skal vera tilgjengeleg for alle.

Det er no gått nokre dagar sidan maskinen var ferdig og den skal endeleg ut til butikkane. "No ventar vi berre på dei gode tilbakemeldingane" tenkjer Jonas lettet over at alt har gått bra hittil. Men tilbakemeldingane er ikkje heilt sånn som Jonas hadde håpa på. "Funker dårleg" "Gjer ikkje det den skal" "Rydder mobilen min istedenfor klærne mine". "Kva er det som skjer?" tenkjer Jonas. "Den funka jo så bra når eg testa den". Jonas blir fortvila over det som har skjedd. Han bestemmer seg for å dra ned til fabrikken kor dei lagar maskinane. Han kjem ned der og oppdagar nok så raskt at noko er feil. Han begynner å studere korleis dei lagar maskinane og ser at det er ein programfeil. Han slår av fabrikken og fikser problemet raskt, for dei mistar pengar kvart minutt kor det kjem ein feilproduksjon ut til butikkane. Etter det er fiksa får han dei ødelagte maskinane til å bli rutinert til fabrikken får å fiksa dei.

Det er no gått 2 veke sidan han fann ut av problemet med fabrikken. Han har klart å få dei nye og riktige maskinane ut i butikkane og ventar no på å sjå korleis det går. Dei får ikkje solgt så mykje i starten, sidan det gjekk så dårleg sist gong, men dei prøva allikevel. Men ein dag, så plutselig begynner noko å skje. Tallane begynner å stige, dei begynner å selge mange maskina og det er berre positive kommentarar som kjem inn. "Endeleg" tenkje Jonas, og det blir berre mykje betre utfrå her. Noreg har låge merke til maskinen til Jonas, og dei ser at etter den kom, har det våre mykje mindre nød for hushjelp hos dei gamle. Dette synes Noreg er ein veldig bra ting i forhold til gamlebølgen og samfunnsliten som der har vert no det siste året. Fleire av menneskene i Noreg er redda av denne maskinen og det er ein fantastisk oppfinnelse. Fleire og fleire blir redda av denne og alle synest den er heilt fantastisk. Det blir ein stor sak om dette i Noreg og det går viralt over heile verda. Samfunnet rundt om i Noreg blir mykje betre og maskinen blir brukt på skuler og arbeidsplasser. Fleire slipper bruke mykje pengar på å vaske, så det blir betre råd i Noreg. Alle er fornøyde og håper Jonas kan komme med fleire sånne oppfinnelser.

Oppgave 3

I teksten er det to elver som blir snakka om Tanaelva og Akerselva. Tanaelva er i Nord-Noreg og Akerselva er i Oslo. Eg personen tenkjer at ho må tilbake til Tanaelva for å få joiken sin. Moren forklarte tydeleg at "går du for nær elva, Ella, kan draugen komme og ta deg". "Samstundes merka ho korleis denne jamne, konstante elvestraumen gjorde meg roleg og harmonisk". Ho føler at ho ikkje kan få noko joik i Oslo, og så lenge ho er i Oslo så kjem ikkje joiken til ho. Akerselva derimot syntes ho ikkje er noko særleg å sjå på. Får ho vil gjerne førestille seg noko som er større og vakrere enn det den eigentleg er, "for lyden i Akerselva er overraskande mektig". Så ho lukker auga og let det stå til. Ho tenkje "Om joiken skal finne meg i Oslo, må det vel vere her". Det er nærmare to hundre mil frå Akerselva til Tanaelva. Ho kjenna mykje på den avstanden der. Og jo lenger ho er i Oslo, desto reddare blir ho for at nok i ho skal forsvinne.

Forfattaren brukar samanlikning for å få fram forholdet mellom dei to elvene. Ho nevner det med at Tanaelva er det mykje større og mykje vakrere enn Akerselva. Ho føler ho blir rolegare og meir harmonisk med dei jamne, konstante elvestrumene. Så det einaste som ho tenkjer, som kan få ho i den følelsen, er når ho lukker auga med Akerselva, for lyden er overraskande mektig og det er den einaste staden i Oslo ho tenkjer ho kan finne joiken.

Oppgave 1

- a) Diktet "Om å ha håp" handlar om korleis håp er blant kvar ting, men også at håp kan vort git til nokon, eller tatt bort fra nokon. Korleis håp blei beskrevet er kvordan kvar ting har håp blant seg, men er gøymt eit stad inni oss som ei vesel kvit perla.
- b) I diktet Syrin av Jacobsen, Rolf, så sei det "hele stua full av sommer", men kvifor? Diktet startar med at ei Syrinkvaste blei plukka opp fra gata, og ei Syrinkvasta er ein grein av ein syrin busk med blomar, men om du fortsetter å leise i diktet så blei det beskrevet at Syrinkvasta har blitt sotta opp, og som vi fekk seinare vite var i stua, men at den var forpjuaket, skamfull og nesten død, men så kjem "hele stua full av sommer" linjen i diktet, som vil sei at Syrinen har blomstra til noko stort i tida for sommer.
- c) "Om å ha håp" og "Syrin" har nokon samanlikningar, men samtidig forskjeller. Om å ha håp er meir av eit symbolisk dikt, mens Syrin har med av besjeling av noko, men samtidig direkte tale. Formen av desse diktane er forskjellige, og med det meiner eg at Om å ha håp er ikkje like ryddig som Syrin, men at Om å ha håp har ei fast tema, men forandring av stader. Syrin er ryddig og har med litt rim og rytme på samma stad, men tema for desse to diktane er framleis ikkje like, for Om å ha håp er basert på temaet håp for noko eller nokon, mens Syrin er meir som eit "tilbakeblikk" dikt med litt direkte tale på starten og slutten. Det desse to diktane har til felles er at dei er metaforiske dikt med symbol som verkemiddel, og med metaforisk så snakkar om noko ikkje sant, som f.eks at det er fanatasi om noko, som er om håp og tilbakeblikk om noko dei huskar eller "huska", mens symbolisk betyr at dei dikta fortellar meir enn berre om det som sei i diktane.

Oppgave 2 alternativ A

Bandet mellom mennesker

Det å "Skape eit godt samhold eller band mellom forskjellige menneskar ved å hjelpe dem" er noko som blir sagt når det er ei vanskeleg periode på gong, men og om å halde oppe eit godt samhald med nokon gjennom å vere hjelpsam.

Samhald er noko alle saman har i felles, nokon har sterke samhald og knyte med andre menneskar, og nokon har ikkje. Samhald og knyter kjem i alle forskjellige måter, men det som er fokus nå er korleis samhald og knyter har vart skapt av å hjelpa andre.

La oss sei for eksempel at nokon hjelp deg med leksane dine, så tenkjar du at dei er ei snill og hjelpsam, og at du vil ha eit godt samhald med dem, eller la oss sei at noko forferdeleg har skjedd med dei, og du går gjennom ei vanskeleg periode på grunn av det. Så kjem det plutselig ei person og hjelp dei, og gir dei råd, tips og dems løysningsmetode for kva du går gjennom, så tenkjar ein at dei er ei god person, og du vil halde oppe dei bandet du har med dem no.

Samhald og band kjem i alle forskjellige måter, og dei kan kjem gjennom familie, venner, kjærleikheit, interreser, identitet og heimland eller gjennom språk. Alt eg har nevnt no lagar allerede eit samhald og band, men for å holde seg til eit tema gjennom punkter så blei det rundt "hjelpsamdt".

Beskrivelsen gitt allerede snakker om dei positive effektane, men kva om dei finst negative? Dei som tenkjar at hjelpsam eit negativt kan f.eks. tenkja at dei vart såget ned på, "dum", "trengjer hjelp", uforsvarleg eller erta for trengje hjelp fra noko eller nokon.

Dei eksempla kunna leda til eit dårleg samhald mellom nokon, og får å visa fram kvifor det kan leda til dei beslutninga, så vil eg laga grundige dømar.

La oss sei at "tenkja at dei vart såget ned på, trengjer hjelp" faller under samma ting for mitt fyrste døma, og for mitt andre døme så blir det "uforsvarleg og erta".

Fyrste døme : Tenk dei at du bur i eit utlandsk familie hvor dei snakkar eit anna språk enn hvor dokkar bur, og du vet inte mykje om korleis du snakkar språket, men du vil lære deg det, så du sprøje etter hjelp fra familien din. Dei hjelp deg så klart, men tydeleg visar at dei sjår ned på deg nu, og at du er inte noko utan dems hjelp. Sånn kan "Hjelpsamd" blei "brukt" for ei negativ effekt på nokon.

Andre døme : For mitt andre eksempel så handlar om nokon som blir erta, og at konflikten eskalerte til nokon slag her og der, og seinare blei funna ut av nokon av dine godeste personar i livet, og dei vil hindra at det skal skje om igjen, men plutselig blei den persona sett

som uforsvarleg og deretter kan blei enda meir erta for det, som er allerede fortalte om at det kan blei ei negativ effekt.

Hjelpsamd mellom andre for å laga samhald eller band med andre menneskar er sånn sett ei god ting, men har sine positive og negative effektar, men dette betyr inte at noko skal la dette effektene ei god hendelse selvom med negative effekter.

For du huskar når nokon gjer noko for å hjelpe deg?

Du framleis huskjer det, og kan hende du tenkjer om det kvar gong du ser dem.

Oppgåve 3 - Akerselva av Ella Marie Hætta Isaksen

Å reflektere samanhengen mellom elvane Akerselva og Tanaelva med joik i teksten så blei vi forklart at Ella bur i Oslo, men at hu er ei same fra Nord. Hu sei at hun føler ei uimotståeleg kraft kva gong hu ser Tanaelva når hu kjem heim igjen.

Ella forklarar ei metaforisk følelse når hu skal joike i Oslo, hu sei "Eg har ikkje funne joiken i Oslo (...), Hugs at du ikkje kan presse det fram, seier mamma. Og eg veit jo det. Likevel blir eg lett utolmodig, redd for at eg ikkje har det i meg. Det er som om dei tjukke murveggene, trikkestøyen og travelheita i Oslo legg seg som ei hinne rundt hjernen min og blokkerer". Hun gir leseren ein metaforisk (noko som ikkje er "ekte") for hvordan hu føler seg når hu prøver å joike i Oslo, men at når hu kjem til Akerselva i Oslo så minner det hu om Tanaelva, og Akerselva er det nærmeste hu føler seg Tanaelva, og i tillegg seier om joiken skal finne hu i Oslo, så må det har vore der.

Kvifor hu sei det er for at hun føler seg heime, og mest komfortabel å joike i Tanaelva, og gir oss ei forklaring at dei mektige lyden som kjem fra Akerselva gir ei lignande effekt på hu som Tanaelva gjer.

Ella lag óg eit symbol om Tanaelva for seg selv, hu sei at hu har stor respekt for dei enorme vassmassane i Tanaelva, for dei gjer hu roleg og harmonisk nok for å joike fritt, etter å ha grodd opp fascinert og redd av den.

Så samanhenga mellom Akerselva og Tanaelva er at begge elvane gjer hu beroliget nok for å joike fritt når hu er der, og at å joike er noko viktig for hu så ikkje mister det på grunn av at hu bur i Oslo istede for heima i nord.